

LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU

Cofnodion Cyfarfod y Bwrdd a gynhaliwyd yn Aberystwyth Ddydd Gwener, 18 Medi 2015

Presennol:

Yr Athro Syr Deian Hopkin, Llywydd	Colin R. John, Trysorydd	Hugh Thomas
Tricia Carter, Is-lywydd	Enid Morgan	Huw Williams
Gareth Haulfryn Williams	Roy Roberts	Michael Trickey
Phil Cooper		

Aelodau staff:

David Michael	Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol
Avril Jones	Cyfarwyddwr Casgliadau a Rhaglenni Cyhoeddus
Pedr ap Llwyd	Ysgrifennydd a Phennaeth Llywodraethiant

Hefyd yn bresennol:

Linda Tomos	MALD
Rebecca Johnson	MALD
Doug Jones	Cyngor Whitley
Siân Thomas	Cyngor Whitley
Annwen Isaac	Staff
Carol Edwards	Staff
Mererid Jones	Staff
Craig Duggan	BBC
Rhys Huws	Cyfieithydd

1.1 Croeso'r Llywydd ac Ymddiheuriadau

Croesawodd y Llywydd bawb a oedd yn bresennol i'r cyfarfod, ac yn arbennig Mark Wheeler a Piers Wilson o Gwmni Investec, sef buddsoddwyr arian preifat y Llyfrgell. Nododd y Llywydd fod Investec wedi rhoi cyflwyniad i'r Ymddiriedolwyr ar berfformiad dau bortffolio'r Llyfrgell yn ystod 2014-2015 y diwrnod cynt ac fe'u gwahoddwyd i roi cyflwyniad byrrach i'r cyfarfod hwn o'r Bwrdd. Fe gafwyd cyflwyniad byr gan y ddau a bu iddynt ymateb i rai sylwadau a chwestiynau gan yr Ymddiriedolwyr.

Diolchwyd i Mark Wheeler a Piers Wilson am eu cyflwyniad ac fe gadawsom y cyfarfod.

Nododd y Llywydd mai hwn fyddai cyfarfod olaf Enid Morgan cyn y byddai ei chyfnod fel Ymddiriedolwr yn dod i ben ar 30 Medi 2015. Diolchodd iddi am ei gwasanaeth rhagorol dros gyfnod o wyth mlynedd, ac fe ategwyd hynny gan yr holl aelodau.

Roedd Roy Evans a Wyn Penri Jones wedi ymddiheuro am eu habsenoldeb.

1.2 Datgan Buddiannau

Datganodd Gareth Haulfryn Williams fudd yn y materion hynny y mae'r Llyfrgell yn eu trafod o bryd i'w gilydd â Chronfa Dreftadaeth y Loteri gan ei fod yn achlysurol yn cyflawni rôl ymgynghorol i'r Gronfa.

Datganodd Tricia Carter fudd yn y materion hynny y mae'r Llyfrgell yn eu trafod o bryd i'w gilydd â Llywodraeth Cymru gan ei bod yn Gyfarwyddwr Anweithredol ar Bwyllgor Llywodraethiant Corfforaethol Adran Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol, Llywodraeth Cymru.

Datganodd Dr Susan Davies fudd yn y materion hynny y mae'r Llyfrgell yn eu trafod o bryd i'w gilydd â Chronfa Dreftadaeth y Loteri gan ei bod o bryd i'w gilydd yn cynorthwyo sefydliadau eraill gyda cheisiadau.

Datganodd Michael Trickey ei fod yn briod ag aelod o Gabinet Llywodraeth Cymru.

Datganodd Huw Williams ei fod yn aelod o Geldards LLP ac ers 1 Medi 2015 mae Geldards wedi bod yn un o nifer o gwmnïau a benodwyd i Fframwaith Cyfreithwyr Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol Cymru y mae'r Llyfrgell yn bwriadu ei ddefnyddio i fodloni ei gofynion o ran gwasanaethau cyfreithiol. Hefyd, mae Geldards yn parhau i gynghori'r Llyfrgell ar nifer o faterion parhaus dan gytundeb gwasanaethau cyfreithiol blaenorol a ddyfarnwyd trwy dendr cystadleuol.

Yn ychwanegol, fe wnaeth Huw Williams datganiadau diddordeb penodol ynghylch y materion canlynol, a oedd yn codi o bapurau'r Cyfarfod Agored:

Eitem rhif 2.2 ar yr agenda – Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru (CBHC)

Roedd Huw Williams wedi datgan budd yn y mater hwn yn flaenorol, fel rhagofal, rhag ofn bod Geldards LLP yn cael cyfarwyddyd i weithredu ar ran CBHC. Adroddwyd nad oedd hyn yn wir bellach gan fod CBHC wedi sicrhau cynrychiolaeth gan gyfreithwyr eraill. O ganlyniad, nid oedd Huw Williams yn teimlo bod yna wrthdaro rhwng buddiannau yn y mater hwn a chynigodd aros ar gyfer yr eitem hon.

Eitem rhif 2.2 ar yr agenda – Materion yn ymwneud â'r tân

Nododd Huw Williams fod Geldards LLP yn cynghori'r Llyfrgell, dan delerau cytundeb gwasanaethau cyfreithiol, ar faterion yn ymwneud â'r tân ym mis Ebrill 2013 yn y Llyfrgell. Nid oedd a wnelo'r adroddiad cyfreithiol cyfrinachol a gyflwynwyd i'r aelodau ag unrhyw faterion yn ymwneud â thelerau penodiad Geldards i gynghori'r Llyfrgell ar y mater yma ac felly, fel mewn cyfarfodydd blaenorol, ni themlai Huw Williams fod angen gadael y cyfarfod tra bod yr eitem hon dan ystyriaeth.

Eitem rhif 2.6 ar yr agenda – Adroddiad PwC

Fel y nodwyd yn adroddiad PwC, roedd Geldards yn cynghori'r Llyfrgell yn ystod y trafodion a oedd yn cael sylw yn yr adolygiad allanol. Gan yr ymddengys bod yr adroddiad cyn y Cyfarfod Agored yn adroddiad cynnydd, er gwybodaeth, nid oedd Huw Williams yn bwriadu gadael y cyfarfod onid oedd y Llywydd yn ei gynghori i wneud hynny dan Reoliad 9.4. Ni ofynnodd y Llywydd i Huw Williams adael y cyfarfod.

Datganiad yn ymwneud â'r Agenda Cyfrinachol

Adroddiad y Tasglu

Yn absenoldeb unrhyw bapurau, nid oedd Huw Williams yn gallu gwneud unrhyw ddatganiad o fudd ymlaen llaw, ond y byddai'n gwneud hynny wrth iddynt godi mewn perthynas â Geldards ac Adroddiad PwC, a gadael y cyfarfod yn ogystal, wrth ystyried yr Agenda Cyfrinachol.

1.3 Cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf

Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod diwethaf.

Adran 2 Materion 'byw' ac yn codi o gofnodion y cyfarfod diwethaf

2.1 Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru

Yn dilyn trafodaeth fer ar y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth a phenawdau telerau a'r brydles, fe gymeradwywyd y ddau. Bydd y Tîm Gweithredol nawr – mewn ymgynghoriad â Swyddogion y Bwrdd, os bydd raid – yn bwrw ymlaen â'r trefniadau a fydd yn arwain at adleoli'r Comisiwn i'r Llyfrgell.

Roedd yn dda gan yr Aelodau glywed gan y rheolwyr fod y berthynas rhwng y Llyfrgell a'r Comisiwn yn un hynod adeiladol a bod hynny wedi arwain at drafodaethau hwylus a buddiol i'r ddwy ochr.

2.2 Materion yn ymwneud â'r adeilad

Cyflwynodd David Michael adroddiad a ddangosai fod y Llyfrgell ar hyn o bryd yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch y posibilrwydd o gael cyllid cyfalaf trwy gyfrwng Grant Cymorth er mwyn mynd i'r afael â'r dirywiad yng nghyflwr yr adeilad. Meddai David Michael ymhellach: roedd y Llyfrgell wedi cyflwyno dogfen i'r Llywodraeth a oedd yn cynnwys y prif faterion hynny a berai'r mwyaf o bryder i reolwyr a hynny er mwyn i wariant posibl gael ei ystyried ganddynt fel rhan o'r ymarfer cynllunio cyllideb. Mae'n ymddangos bod Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn ystyried yr elfennau hynny o fewn y cais sy'n ymwneud ag iechyd a diogelwch. Gwir nad yw'r ffynonellau ariannol yn ddiwaelod ac y bydd cryn gystadlu am yr arian sydd ar gael. Cytunwyd bod angen achub ar unrhyw gyfle i gyflwyno achos y Llyfrgell i'r Dirprwy Weinidog.

Nodwyd ymhellach fod y Llyfrgell, ar wahoddiad y Gweinidog Cyllid, wedi cyflwyno cais o £100k ar gyfer buddsoddi mewn celloedd ffotofoltaidd er cynyddu effeithiolrwydd ynni, gan fod y flaenoriaeth honno wedi'i nodi gan y gweinidog fel maes a fyddai'n cael blaenoriaeth gan y Llywodraeth.

Gwnaed cais yn ogystal am £2.8M ar gyfer datblygu'r cwrt blaen. Roedd y cynllun hwn yn rhan o gais sylweddol cynharach na fu'n llwyddiannus.

Roedd yn dda hefyd gan David Michael nodi bod y prosiect i ddatblygu'r Bloc Technegol a mewnlenni'r clos ar gyfer adleoliad y Comisiwn Brenhinol yn datblygu'n dda iawn a bod y contractwyr yn cadw at yr amserlen.

2.3 Rhaglen Partneriaethau Cymunedol Merthyr

Cyflwynodd Avril Jones adroddiad cynnydd ar statws cyfredol y rhaglen gymunedol ym Merthyr. Dywedwyd mai amcan y Rhaglen yw sefydlu, trwy bartneriaethau, bresenoldeb ffisegol i'r Llyfrgell mewn manau strategol ar draws Cymru. Bydd datblygu presenoldeb cynaliadwy a chydweithredol, meddid, yn hyrwyddo'n gyflym rhwydd fynediad at gynnwys a deunydd diwylliannol a datgloi gwybodaeth er lles cymunedau ac unigolion.

Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd mynegodd sawl aelod – er iddynt groesawu'r datblygiadau ym Merthyr – eu pryder ynghylch cynladwyedd a chostau'r Rhaglen hon. Mynegodd un aelod hefyd ei ofid ynghylch ystod y gwasanaethau y gallai darparwyr gwasanaethau lleol ofyn i'r Llyfrgell eu darparu, a hynny yn wyneb y ffaith fod awdurdodau lleol yn ei chael hi'n fwyfwy anodd i ddarparu gwasanaethau gwybodaeth: mae'n bwysig, meddid, mai darpariaeth 'ychwanegol' i'r gwasanaethau hynny a ddarperir yn arferol gan awdurdodau lleol y dylid ei darparu.

Gweithredu: Bydd Avril Jones yn cyflwyno adroddiad cynnydd pellach yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd.

2.4 Adroddiad Archwiliad Mewnol (Marchnata / Hyrwyddo)

Cyflwynwyd copi o gynllun gweithredol fyddai'n mynd i'r afael â'r prif faterion hynny a arweiniodd at yr adroddiad coch a gyflwynwyd gan yr archwilwyr mewnol. Y prif faterion hynny oedd (a) diffyg strategaeth marchnata a (b) codi arian. Roedd yr adroddiad wedi'i baratoi gan Bennaeth Cysylltiadau Allanol. Croesawyd yr adroddiad a chytunwyd mai'r hyn sydd ei angen nawr yw gweld cynnydd. Serch hynny, nid oedd yr adroddiad yn crybwyll yr adnoddau yr oedd eu hangen i weithredu'r cynllun. Cyflwynir adroddiad cynnydd i gyfarfod nesaf y Bwrdd, ynghyd â chopïau drafft o strategaeth marchnata a chodi arian.

Gweithredu: David Michael i drefnu bod copïau drafft o'r strategaeth marchnata a chodi arian yn cael eu cyflwyno i gyfarfod nesaf y Bwrdd.

2.5 Adolygiad PwC

Cyflwynodd yr Is-lywydd yr adroddiad cynnydd ar argymhellion PwC a oedd wedi'i baratoi gan yr Ysgrifennydd. Roedd yr Aelodau'n falch o nodi'r cynnydd ac o weld bod y Tasglu wedi mynd i'r afael â'r holl argymhellion.

Nododd Pedr ap Llwyd fod y polisiau a'r gweithdrefnau newydd a oedd wedi'u paratoi wedi'u cyflwyno i'r Undebau a staff fel rhan o broses ymgynghori, a'u bod hefyd wedi'u rhannu gyda'r staff ar fewnwyd y Llyfrgell.

Nododd Pedr ap Llwyd ymhellach mai'r nod yw medru cwblhau'r rhan helaethaf o'r gwaith ar yr argymhellion erbyn cyfarfod nesaf y Bwrdd ym mis Tachwedd.

Gweithredu: Pedr ap Llwyd i ddarparu adroddiad cynnydd ar gyfer cyfarfod nesaf y Bwrdd.

Adran 3 Materion strategol a phrif bapurau

3.1 Cynnydd y Rhaglen Ailstrwythuro

Cyflwynwyd adroddiad gan David Michael. Nodwyd bod yr arbedion a wnaed eto'n fyr o'r targed o oddeutu £200k, a chostau codiadau cyflog y dyfodol i'w hychwanegu at y swm hwnnw. O ganlyniad, mae'r Llyfrgell yn fyr o tua £300k o'r arbedion sydd eu hangen i fantoli'r gyllideb sylfaenol. Nodwyd bod yr Adran Cyllid yn cychwyn y broses gyllidebu er mwyn ail-werthuso'r sefyllfa, ac y bydd rhagolygon newydd y sefyllfa yn cael eu cynhyrchu ar gyfer cyfarfod nesaf y Bwrdd. Fel rhan o'r rhaglen ailstrwythuro, cytunwyd ailwampio sawl maes ym musnes y sefydliad er mwyn gwella effeithiolrwydd a lleihau costau. Y meysydd yw: (1) arddangosfeydd; (2) ystafelloedd darllen; (3) staff sy'n wynebu'r cyhoedd gan gynnwys porthorion; (4) Archif Genedlaethol Sgrin a Sain a (5) System Rheoli'r Llyfrgell. Bydd adroddiad cynnydd ar y meysydd hyn yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Tachwedd. Y gobaith yw y bydd y meysydd hyn yn dod ag arbedion a fydd yn cyfrannu'n sylweddol at y targed o £300K.

Gweithredu: David Michael ac Avril Jones i ddarparu adroddiad cynnydd ac yn arbennig mewn perthynas â'r meysydd lle y gobeithid gwella effeithiolrwydd a lleihau costau.

3.2 Dogfen ffocws

Cyflwynodd yr Ysgrifennydd ddogfen neu restr ffocws a allai fod yn ddefnyddiol i Aelodau er mwyn eu hatgoffa o faterion allweddol a phwysig y dydd. Roedd yr Aelodau'n falch iawn o dderbyn hwn ac fe'i gwelant fel erfyn defnyddiol iawn ar gyfer y dyfodol.

3.3 Dangosyddion Cyflawni Ebrill – Mehefin 2015

Nodwyd cynnwys y dangosyddion.

3.4 Adroddiad cynnydd Adrannau a Chyfarwyddiaethau

Nodwyd cynnwys yr adroddiad. Awgrymwyd ei osod ar wefan y Llyfrgell a chaniatáu mynediad cyhoeddus iddo.

3.5 Cylch Busnes y Bwrdd

Nodwyd cylch busnes y Bwrdd a chytunwyd ystyried yn ofalus drefnu cyfarfod ychwanegol o'r Bwrdd ym mis Rhagfyr a neilltuo'r amser i drafod materion strategol megis cynllun gweithredu'r flwyddyn nesaf ac adolygu'r dangosyddion cyflawni presennol.

Gweithredu: Pedr ap Llwyd a Swyddogion y Bwrdd i ystyried priodoldeb cynnal cyfarfod ychwanegol o'r Bwrdd cyn diwedd y flwyddyn.

Adran 4 Materion ariannol

4.1 Adroddiad cyllidebol hyd 31/08/15

Nodwyd y sefyllfa ariannol fel ag yr oedd ar 31 Awst 2015. Bydd y gyllideb yn cael ei hail-broffilio'n llawn ar gyfer cyfarfod nesaf y Bwrdd.

4.2 Penodi Cadeirydd i'r Pwyllgor Archwilio

Cytunwyd ar ailbenodi Wyn Penri Jones yn Gadeirydd ar y Pwyllgor Archwilio. Er yn absennol o'r Cyfarfod yr oedd wedi mynegi ei barodrwydd i aros ymlaen fel Cadeirydd am gyfnod pellach o ddeuddeg mis yn unig.

4.3 Penodi Aelodau Annibynnol i'r Pwyllgor Archwilio

Cytunwyd hysbysebu ar gyfer penodi aelodau annibynnol i'r Pwyllgor Archwilio. Nodwyd hefyd mai priodol fyddai annog unigolion cymwys i ymgeisio.

Gweithredu: Pedr ap Llwyd i roi trefniadau yn eu lle ar gyfer penodi aelodau annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio.

5.1 Materion y Llywydd

Nododd y Llywydd fod ei gyfnod gwasanaeth yn dod i ben ar 30 Tachwedd. Nododd y Llywydd ymhellach ei fod, ar sawl achlysur, wedi cynnal trafodaethau â swyddogion y Bwrdd a chyda chynghorwyr cyfreithiol y Llyfrgell ynghylch nifer o faterion a hynny ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd. Mynegodd hefyd ei ddiolch i'r Is-lywydd ac i'r Ysgrifennydd am adrodd iddo'r cynnydd a oedd yn cael ei wneud gan y Tasglu a sefydlwyd yn dilyn cyhoeddi adroddiad PwC.

Adran 6 – Diwedd y cyfarfod agored

Cinio – 12.00pm – 12.30pm